

УДК 351.82

Муц Луай Файсал,
к. соц. н., Директор центру освітніх послуг для іноземних громадян,
Запорізька державна інженерна академія

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.20.79

РЕГУЛЯТОРНИЙ ВПЛИВ НА ІНТЕГРАЦІЮ ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Muts Luai Faisal,
Candidate of Sociological Sciences, Director of the Center for Educational Services
for Foreign Citizens, Zaporizhzhya State Engineering Academy

REGULATORY INFLUENCE ON INTEGRATING INTRODUCERS IN UKRAINIAN SOCIETY

Зазначено проблематику відносно міграційного процесу як одного з ключових елементів у зростанні потенціалу соціуму та конкурентоспроможності країни. Звернуто увагу на підходи державної міграційної політики, що має бути спрямована на підвищення рівня освіти до потреб ринку праці, зусилля держави в напрямі обмежень низько кваліфікованих іммігрантів до ринку країни-реципієнта. Підкреслено основні стадії адаптації мігрантів як один з інструментів зниження негативного впливу міграційного процесу на розвиток країн-реципієнтів. Висвітлено досвід інтеграції іммігрантів до різноманітних підходів у політиці країн світу щодо. Представлено інструменти впливу — набуття громадянства мігрантами як одна з альтернатив долучення мігрантів в українське суспільство. Зазначено компоненту інтеграції мігранта до середовища країни реципієнта — набуття нового соціального статусу як одного з дієвих підходів взаємодії українського суспільства та іноземців. Запропоновано механізм забезпечення інтеграції іноземців в українське суспільство. На основі проведеного дослідження зроблено підсумки відносно особливостей долучення мігрантів до українського суспільства.

Problems with regard to migration process as one of the key elements, increase in the potential of society and competitiveness of the country are pointed out. The attention is drawn to the approaches of the state migration policy, which should be aimed at raising the level of education to the needs of the labor market, the state's efforts to limit the low skilled immigrants to the market of the recipient country. The main stages of the adaptation of migrants as one of the tools for reducing the negative impact of the migration process on the development of the recipient countries are emphasized. The experience of integration of immigrants in a variety of approaches in the politics of countries of the world is covered. The tools of influence — acquisition of citizenship by migrants as one of the alternatives for the inclusion of migrants in Ukrainian society are presented. The component of integration of the migrant into the recipient country's environment is mentioned — the acquisition of a new social status, as one of the effective approaches of the interaction of Ukrainian society and foreigners. The mechanism of integration of foreigners into Ukrainian society is proposed. On the basis of the conducted research, the results were made regarding the peculiarities of the integration of migrants into Ukrainian society.

*Ключові слова: українське суспільство, мігранти, кваліфікація, основні заходи, ринок праці.
Key words: Ukrainian society, migrants, qualification, main measures, labor market.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Внаслідок суспільних перетворень та розвитку комунікацій між всіма регіонами світу постало питання у контексті міграційного переміщення населення та їх

інтеграції в суспільство іншої країни. Основну проблематику в процесі міграції-переміщення становить адаптація та ідентифікація людей як трудових, так і стаціонарних мігрантів. Важливого значення набуває дослі-

дження етносоціальних та етнополітичних характерних рис мігрантів, що трансформують життя соціуму країни-реципієнта (країна, що прийняла до себе мігрантів), а також впливають на політичні та економічні перетворення. Імігранти стають одним з ключових елементів, у зростанні потенціалу соціуму та конкурентоспроможності країни. Водночас активно повинна бути взаємодія державних органів влади з емігрантами з метою їх повної асиміляції до навколишнього середовища країни — економічних, соціальних, культурних та політичних процесів країни. Тому вирішення міграційної складової в державному розвитку виступає одним з напрямів країни, збільшуючи цінність інноваційних ресурсів та зростання на глобальному рівні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження питань інтенсифікації міграційного процесу, в яких зазначалося формування теоретико-методичних підходів, є в працях таких вчених: теорія демографічного переходу (Т. Акімова, В. Хаскін); теорія чинників міграції (Е. Лі); екологічна теорія міграції (О. Старк); теорія сегментованого ринку праці (М. Піора); теорія соціальних мереж (Д. Массей); теорія історичного структуралізму (С. Каслз); теорія міграційних систем (М. Крітц, Л. Лім, Х. Злотник); теорія "притягування — виштовхування (pull-push)" (Дж.-Ф. Мут); теорія етногрупування та відокремлення (С. Ердоган); концепція транснаціональної міграції (Л. Прис, Т. Файст). Питанням інтеграції іноземців та осіб без громадянства в українське суспільство було окреслено в наукових дослідженнях — С. Бенхабіб, М. Гібернау, У. Кимліка, Ч. Кукатаса, Н. Преображенської, Т. Саррацина, Ч. Тейлора, М. Уолцера. Визначення моральних чинників та мотивів міграційного процесу було визначено дослідження українськими вченими — В. Воронковою, С. Мочерним, А. Семеновим, Б. Лановик, Н. Совинським. Але разом з тим аналіз наукових публікацій дає підстави стверджувати, що досліджуванні питання інтеграції іноземців та осіб без громадянства в українське суспільство є ще недостатньо дослідженими.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідити питання забезпечення інтеграції іноземців в українське суспільство та сформулювати механізм даної інтеграції.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Починаючи з середини ХХ—ХХІ ст. позжвавилися міграційні потоки з бідних країн до країн Західної Європи. Об'єктивними причинами стали більші можливості самореалізації, соціальний статус та доходи. Але виникає необхідність інтеграції в нове суспільство, розуміння культурних особливостей, історичних особливостей, економічних, політичних та демографічних. Окрім того, сам процес міграція істотно впливає на такі чинники в країнах-реципієнтах, як розширення і етнічних груп мігрантів, зростання долі висококваліфікованих мігрантів та інших категорій мігрантів, активізація внутрішніх міграційних настроїв серед місцевого населення [1]. Мігра-

ційний процес на сьогодні відрізняється своєю масовістю та динамічністю. Тільки за 2015 рік внаслідок міграційних потоків населення Європи зросло майже до 1,5 млн [1—4]. У 2013 році поза межами своєї країни проживало близько 175 млн осіб, для порівняння у 1990 році — 154 млн [5]. Також внаслідок такого феномену як міграція до Європейського Союзу були визначені підходи щодо обмеження на європейські ринки праці населення з третіх країн світу. На нашу думку, також варто підкреслити основні стадії адаптації мігрантів, як один з інструментів зниження негативного впливу міграційного процесу на розвиток країн-реципієнтів:

1. Цілеспрямований конформізм — перший крок адаптації мігранта до нових умов існування, людей, культури, способу життя. В процесі відбувається прийняття культурних цінностей місцевого населення та мігрантів. Одному з основних ролей відіграють місцеві ЗМІ, що поширюють інформацію про етнічні групи мігрантів в Україні, впливаючи на відношення до них місцевого населення. Державні органи влади завдяки ЗМІ можуть впливати на упередженість місцевих жителів по відношенню до мігрантів. Негативною стороною засобів масової інформації може виступати політика залякування та упередження корінних жителів відносно мігрантів, тим самим створюючи безпідставні страхи місцевого населення, такі як: мігрантофобія, етнофобія, ксенофобія тощо. Основними причинами даних страхів може бути перенесення провини з основних винуватців на "чужих", тобто мігрантів, а саме: підвищення конкуренції на ринку праці внаслідок зниження її ціни з боку мігрантів. Проблемним питанням щодо інтеграції мігрантів в культурне середовище іншої країни є підсвідоме звертання до попередньої культури, традицій, звичок, підкоряючись при цьому зовнішнім "правилам гри". Місцеве населення вивчає мігрантів, їх особливості культурні звичаї, історичне минуле, політичні погляди взаємовідносинами з оточуючими, терпимістю до культурних відмінностей, готовністю разом долати труднощі.

2. Взаємодія культур — комунікація між місцевим населенням та мігрантами, прояви взаємної терпимості (толерантності) сторін. Основними чинниками етносів, резидентів чи мігрантів є: національний склад населення; тип поселення; віковий діапазон як мігрантів, так і резидентів; соціальний статус; рівень освіти; політичні погляди. Внаслідок певних умов етнічність може стати чинником соціальні стратифікації.

3. Акомодація — характеризується або проявами взаємної терпимості сторін, але на користь культури і способу життя однієї зі сторін. Але внаслідок збільшення потоків мігрантів в країнах-реципієнтах може трансформуватися саме суспільство, якщо мігрантів стане більше ніж місцевого населення. Ці обставини можуть вплинути на формування політики як на місцевому так і на національному рівні визначення культурних цінностей та ін. Процес перегрупування відбувається поступово з проникненням більшості (іноетнічного чи інорелігійного) у внутрішнє середовище країни-реципієнта.

4. Культурна самоідентифікація — дана стадія характеризується асиміляцією та культурним поглинан-

ням, а також можливим виникненням нової культури, чому посприяла інтеграція нового етносу. Збільшення потоків мігрантів може вплинути на культурне розмаїття та спровокувати нові культурні інновації з метою їх загального поширення [5].

Регулюючи питання демографії в своїй країні за рахунок іммігрантів, можливо вирішити проблеми старіння та скорочення населення. Завдяки інтеграції мігрантів у суспільство підвищується інтелектуальний та трудовий потенціал населення країни. Важливою умовою інтеграції мігранта в суспільстві є його самоідентифікація до населення країни, що прийняла його.

Прикладом інтеграції іммігрантів слугує різноманітний досвід у політиці країн світу. Наприклад, у Франції міграційна політика відносно іммігрантів спрямована на повну асиміляцію. Всі мешканці Франції повноправними французькими громадянами та мають право брати участь в економічному, соціальному та політичному житті країни. Для Німеччини інтеграція мігрантів визначається у відкритому ринку праці, освіти, професійному навчанні. Інтеграція мігрантів у Фінляндії передбачає створення індивідуальних планів інтеграції для кожного іммігранта, а також розробляється система оцінки кваліфікації мігранта на ринку праці. Швеція спрямовує зусилля на вдосконалення освіти, професійної орієнтації, навчання та політики підприємства. Бельгія та Великобританія розробляють спеціальні заходи в професійній освіті. Нідерландами створено система, що зобов'язує приватні підприємства обов'язково надавати певний процент іммігрантської молоді на наявні вакансії [3]. Для нелегальних мігрантів у Португалії передбачена наступна інтеграційна складова як у випадку народження дитини та закінчення нею школи.

На основі вищевикладеного слід зазначити основні заходи щодо соціальної, економічної інтеграції мігрантів у суспільстві — активне залучення іммігрантів до економічного життя в країні — внаслідок обмежень відносно мігрантів відбуваються такі негативні наслідки, як бідність, ізоляція, відсутність доступу до роботи та доступу до інформації, злочинність, погіршення здоров'я, нові шкідливі звички. Тому соціально-економічна залученість іммігрантів стає фактором підвищення людського потенціалу, залучення мігрантів має бути гарантованим на законодавчому рівні. Держава має контролювати розподіл мігрантів по різних сферах діяльності, для того щоб уникнути утворення галузі, що буде тільки призначена для мігрантів.

Основними компонентами залучення до економічної діяльності в країні-реципієнта: впровадження системи залучення мігрантів у форматі співпраці служби зайнятості і соціального захисту для інтеграції мігрантів на ринку праці, для того щоб мати можливість вивчити мову та мати права отримати пенсійне та соціальне забезпечення; перекваліфікація мігрантів для заповнення ринку праці спеціалістами, яких бракує. Дослідження, проведене науковцями в США, показало, що перекваліфікація та підвищення професійного рівня мігрантів впливають на економічний стан країни — за рахунок цих дій на ринку праці

відбуваються кардинальні зміни у відтворенні освіченого покоління, зменшення навантаження на фонд соціального захисту та підвищення надходжень до бюджету країни [5].

Державна міграційна політика має бути спрямована на підвищення рівня освіти до потреб ринку праці, зусилля держави в напрямку обмежень низько кваліфікованих іммігрантів до ринку країни-реципієнта. Перекваліфікація низькокваліфікованих трудових мігрантів, що уповільнює процес зберігачі технології, виступає одним з головних напрямів зниження тиску на економіку країни. В цьому напрямі також актуальними буде впровадження програм щодо перекваліфікації між галузями, атестацію мігрантів, для уникнення "вимивання мізків". Наступним чинником щодо інтеграції мігрантів є надання вивчення курсів мов. Одним з яскравих прикладів є такі країни — у Данії мовні курси займають 2000 годин, у Австралії — 1300, а Бельгії — 200 годин. Також з боку держави має бути наявний контроль вивчення мовних курсів, наприклад, як у Німеччині іммігранти, що ухиляються від відвідування мовних курсів, можуть бути позбавлені права на постійне місце проживання і отримання соціальних виплат [7]. Важливим інструментом набуття громадянства іммігрантами є створення альтернатив — правил набуття громадянства. Наступним кроком є стимуляція сімейної імміграції, вона представлена щонайменше чотирма видами: возз'єднання сімей, створення сім'ї (шлюбна міграція), міграція всієї сім'ї та міграція за спонсорством членів сім'ї.

Починаючи з 2009 року інтеграція іноземців в Україні набула значних заходів. Варто підкреслити, що надання статусу біженця є значно незначною порівняно з кількістю іммігрантів в Україні. починаючи 2011 року Кабінет Міністрів України затвердив план щодо інтеграції мігрантів в українське суспільство на 2011—2015 рр. До основних заходів Кабінету Міністрів України щодо інтеграції було впроваджено такі елементи інтеграції іммігрантів — мова, вивчення історії, розуміння державного устрою України та офіційні вимоги до іммігрантів [8—9].

Але також є певні проблеми питання щодо вступу та навчання у навчальних закладах та вищих навчальних закладів іммігрантів, потрібно визначити спрощення визнання дипломів, возз'єднання сімей отримання освіти і соціального захисту та інтеграції у культурне середовище країни.

Основними заходами інтеграції в культурне, економічне, політичне середовище є:

- визначення основних засад щодо доступу мігрантів до ринку праці, освіти, охорони здоров'я в Україні;
- впровадження алгоритму дій визнання кваліфікації мігранта, його досвіду роботи, кваліфікації, диплому;
- надання безкоштовних консультаційних послуг в питаннях введення економічної діяльності мігрантами;
- запровадження обов'язкового курсів мови, долучаючи до програми короткої екскурсії соціально-економічних та культурних особливостей українського середовища.

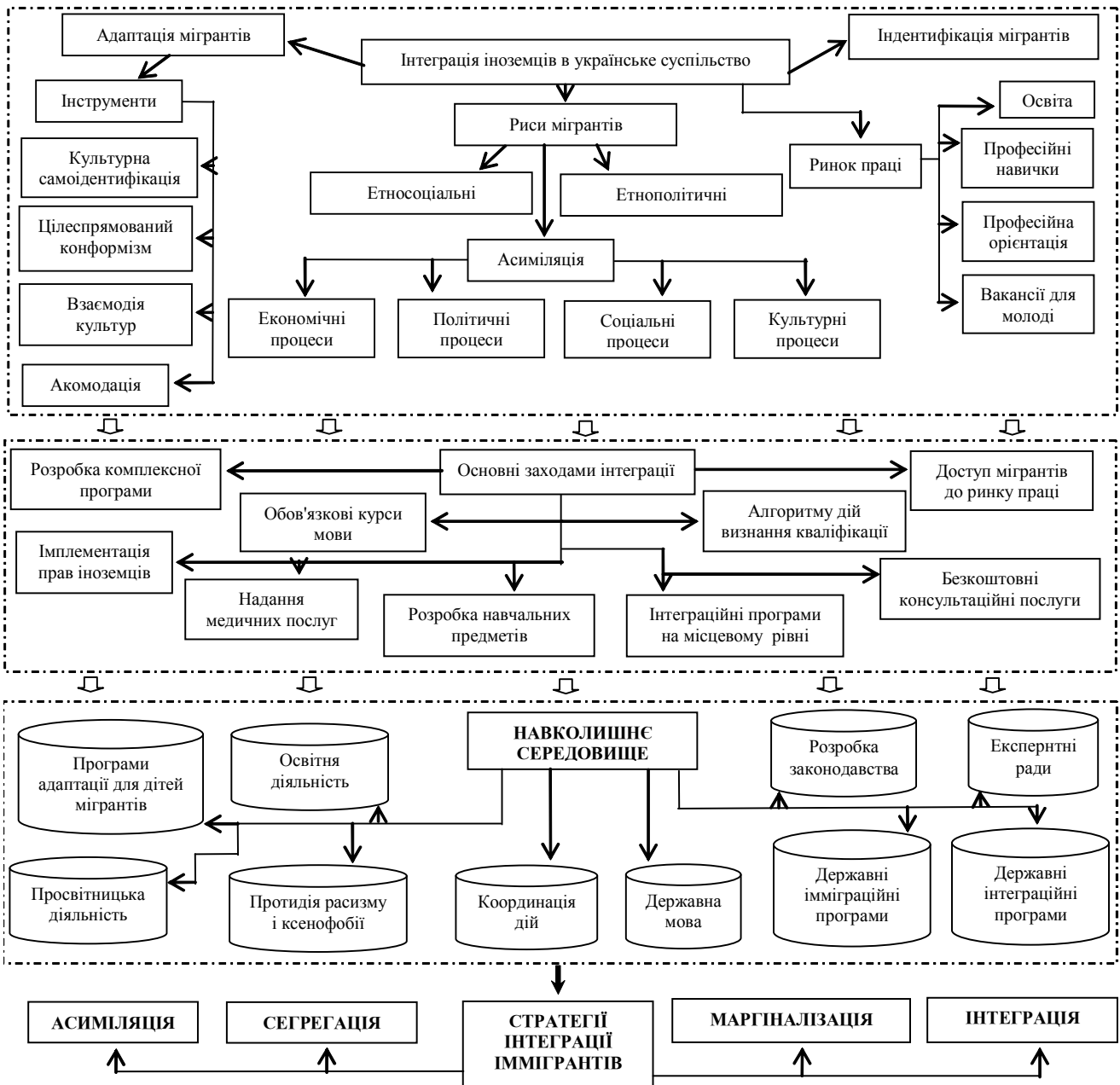

Рис. 1. Механізм забезпечення інтеграції іноземців в українське суспільство

Джерело: запропоновано автором.

— розробка навчальних предметів у школах щодо мирного співіснування різних націй в Україні, доведення до думки дітей "українських цінностей";

— надання медичних послуг іммігрантами на рівні з корінними жителями країни;

— вирішення питань іммігрантів на місцевому рівні, тобто надання коштів на фінансування інтеграційних програм місцевому рівні;

— імплементация прав іноземців у питаннях, щодо участі громадські об'єднання, місцевих виборах;

— розробка комплексної програми щодо виселення мігрантів, для того щоб уникнути скупчення.

Питання інтеграції мігрантів в українське суспільство на сьогодні визначається Стратегією державної міграційної політики України на період до 2025 року, що була ухвалена Розпорядженням Кабінету

Міністрів України 12 липня 2017 року. Згідно з положеннями цієї стратегії основною метою є спрямування зусиль держави і суспільства на формування та реалізацію державної міграційної політики, яка б позитивно впливала на консолідацію української нації та безпеку держави, прискорювала соціально-економічний розвиток, сприяла уповільненню темпів депопуляції, стабілізації кількісного та якісного складу населення, задоволенню потреб економіки в робочій силі, відповідала міжнародним стандартам і міжнародним зобов'язанням України. Для забезпечення успішної інтеграції мігрантів в українське суспільство необхідно забезпечити: підвищення рівня співпраці із середовищем іммігрантів у процесі інтеграції, в тому числі шляхом створення консультативних /експертних рад за їх участю, залучення до

розроблення законодавства, державних програм з питань інтеграції та імміграції тощо; продовження інтеграційної підтримки вразливих груп іммігрантів (наприклад, жертв торгівлі людьми, неповнолітніх без супроводу, людей похилого віку); організацію вивчення мігрантами державної мови; розроблення програм адаптації для дітей мігрантів до освітньої системи в Україні; провадження освітньої та просвітницької діяльності з формування в суспільстві атмосфери терпимості та культури міжнародних стосунків, протидії расизму і ксенофобії; чітке розмежування повноважень та водночас координацію дій ДМС, Мінсоцполітики, інших органів державної влади щодо питань інтеграції [10].

Адаптація мігрантів є комплексним питанням щодо інтеграції до нового середовища, нових умов існування. Інтеграція іммігрантів до середовища країни ділиться на дві форми — зовнішню (соціокультурну, економічну) форма та внутрішню (психологічну) форму. Показником інтеграції мігранта до середовища країни реципієнта є набуття нового соціального статусу. Також активний пошук роботи в отриманні нової освіти виступають одним із важливих факторів адаптації мігранта до поточного середовища. Внутрішня адаптованість мігранта характеризується психологічним станом мігранта до задоволеності культурним, економічним, політичним та історичним, середовищем в країні. Процес адаптації іммігранта до середовища країн та реципієнта залежить від моделі державної політики та індивідуальних соціально-психологічних властивостей мігранта.

Зокрема соціологи визначають шість моделей інтеграції, що утворюють дві групи позитивну та негативну, до позитивних моделей слід віднести — асиміляція, діаспора, транзит, до негативних моделей — маятник, гетто, повернення. Інший погляд на адаптацію мігрантів у новому суспільстві є наукові дослідження Беррі, вчений припускає такі стратегії інтеграції іммігрантів: інтеграція, асиміляція, сегрегація, маргіналізація. На нашу думку, адаптованість мігранта до зовнішніх факторів залежить від соціально-економічних політичних ситуаційних у приймаючій країні, міжетнічної терпимості, толерантності з боку усіх членів суспільства. А також час адаптації є релевантними від низки цілої низки внутрішніх, суб'єктивних факторів: соціально-демографічних характеристик мігранта (вік, стать, освіта), його психологічних властивостей (адаптаційні установки, рівень індивідуальної мобільності, ціннісні орієнтації, норми), етнічної, релігійної приналежності [11].

Згідно сформованого механізму забезпечення інтеграції іноземців в українське суспільство (рис. 1), перш за все, ідентифікація мігрантів відбувається на ринку праці країни-реципієнта, яка полягає у визначенні рівня освіти мігранта, професійних навичок мігранта, професійної орієнтації мігранта, віковий ценз мігрантів, тобто в залежності від того, якого віку досяг мігрант на ринку праці він може мати як переваги, так і перешкоди. Суспільство ідентифікує мігрантів за їх етносоціальними та етнополітичними рисами, однак асиміляція мігрантів відбувається в усіх процесах суспільства — економічні, політичні,

соціальні та культурні. Адаптація мігрантів до нових умов навколишнього середовища відбувається за рахунок таких інструментів, як культурної ідентифікації, цілеспрямованого конформізму, взаємодії культур, акомодатії. До основних заходів інтеграції іноземців українського суспільства слід віднести: розробку комплексних державних програм із залучення іноземців в українське суспільство, визначення та закріплення в законодавчому полі прав та свобод іноземців, надання медичних послуг, розробку навчальних предметів, розробку інтеграційних програм на місцевому рівні, надання безкоштовних консультаційних послуг, доступ мігрантів до ринку праці на рівні з корінним населенням, прозорий алгоритм дій визнання кваліфікації мігранта відносно його професії.

Також адаптації мігрантів до українського суспільства можуть посприяти наявність таких елементів у культурному середовищі — просвітницька діяльність, протидії расизму та ксенофобії, координація дій в культурному середовищі для новоприбулих мігрантів, наскільки гнучко можливо переходити від мови мігранта до державної мови в усіх установах країни, рівень фінансування національних міграційних та інтеграційних програм, запровадження змін до законодавства відносно нових запитів міграційного процесу в Україні, розробка нових заходів державними органами влади на основі експертних рад, до яких входять представники громадських організацій, приватних підприємств, державних органів влади. Визначаючи основні стратегічні напрями залучення у суспільство іноземців є сегрегація, маргіналізація, інтеграція, асиміляція, однак найбільш оптимальним є інтеграція чи асиміляція іноземців.

ВИСНОВОК

Тому посилення міграційних процесів в Україні фрагментує суспільство та впливає на напруженість серед корінного населення відносно новоприбулих мігрантів, якщо їх культурна, історична спадщина є відмінною від корінного населення. Для України виховання цього фактору є важливим аспектом у сучасному становленні української громади, що розмежує свої відносини, спираючись на політичні основи, коли логіка ідентифікації є несумісною до логіки плюралізму і мультикультуралізму. Внаслідок наявності високого рівня психологічної відокремленості від інших культур в Україні, а також внаслідок широких масштабів міграцій до України можуть виникати напружені ситуації корінного населення до мігрантів. Але Україна також є сприятливим місцем для залучення іноземців до українського суспільства внаслідок позитивних рис у соціальних, культурних, демографічних особливостях українців на противагу політичним переконанням.

Література:

1. Кривенко Ю.І. Глобалізаційний контекст міграційних процесів в Україні: дис. канд. філос. наук: 09.00.03 / Ю.І. Кривенко. — К., 2012. — 185 с.
2. Сірук М. Що означають для України кельнські події / М. Сірук // День. — 2016. — 13 січня. — 3 с.

3. Фішер Й. Перевірка європейської реальності / Йошка Фішер // День. — 6 жовтня 2015. — 8 с.

4. Саррацин Т. Германия: самоликвидация / Пер. с нем. / Т. Саррацин. — М.: Рид Групп, 2012. — 400 с. — (Political animal. "Политическое животное").

5. 232 Million International Migrants Living Abroad Worldwide — New UN Global Migration Statistics Reveal [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://esa.un.org/unmigration/wallchart2013.htm> (s.a.)

6. Преображенская Н. Миграция в условиях глобализации (социально — философские аспекты): дис. ... канд. филос. наук: 09.00.11 / Преображенская Н.М. — М., 2007. — 190 с.

7. Хабермас Ю. Ах, Европа. Небольшие политические сочинения, XI / Юрген Хабермас / Пер. с нем. Б.М. Скуратова. — М.: Издательство "Весь мир", 2012. — 160 с.

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 липня 2009 р. № 853-р "Про затвердження плану заходів щодо інтеграції осіб, яким надано статус біженця, в українське суспільство на період до 2012 року" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=853-2009-%F0>

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про затвердження плану заходів щодо інтеграції мігрантів в українське суспільство на 2011—2015 роки від 15 червня 2011 р. № 653-р [Електронний ресурс]. Спосіб доступу: <http://zakon.nau.ua/print/?ff=5&fs=10&uid=1095.8863.1&type=0>

10. Розпорядження КМУ "Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року" [Електронний ресурс]. — 2017. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>

11. Наслідки міграційних процесів: нові виклики та можливості для регіонів / НАН України, ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього"; наук.-ред. У.Я. Садова. — Львів, 2015. — 252 с. (Сер. "Проблеми регіонального розвитку").

References:

1. Kryvenko, Yu.I. (2012), "The Globalization Context of Migration Processes in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Philosophy, Kyiv, Ukraine.

2. Siruk, M. (2016), "What does Cologne events mean for Ukraine?", Den', vol. 13.01, p. 3.

3. Fisher, J. (2015), "Checking European reality", Den', vol. 06.10, p. 8.

4. Sarratsyn, T. (2012), Hermanyia: samolykvydatsiya [Germany: self-destruction], Ryd Hrapp, Moscow, Russia.

5. UN (2018), "232 Million International Migrants Living Abroad Worldwide - New UN Global Migration Statistics Reveal", available at: esa.un.org/unmigration/wallchart2013.htm (Accessed 15 Sept 2018).

6. Preobrazhenskaia, N. (2007), "Migration in the context of globalization (social and philosophical aspects)", Abstract of Ph.D. dissertation, Philosophy, Moscow, Russia.

7. Khabermas, Yu. (2012), Akh, Evropa. Nebol'shye polytycheskye sochyneniya, XI [Ah, Europe. Small political writings, XI], Ves' myr, Moscow, Russia.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution "On approval of a plan of measures for the integration of persons granted refugee status in Ukrainian society for the period up to 2012", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=853-2009-%F0> (Accessed 15 Sept 2018).

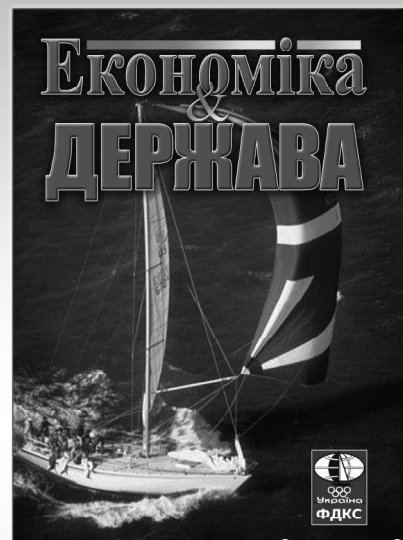
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), Resolution "On Approval of the Action Plan on Integration of Migrants in Ukrainian Society for 2011—2015", available at: <http://zakon.nau.ua/print/?ff=5&fs=10&uid=1095.8863.1&type=0> (Accessed 15 Sept 2018).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "Approval of the Strategy of the State Migration Policy of Ukraine for the period up to 2025", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80> (Accessed 15 Sept 2018).

11. Sadova, U.Ya. (2015), Naslidky mihratsijnykh protsesiv: novi vyklyky ta mozhlyvosti dlia rehioniv [Implications of migration processes: new challenges and opportunities for the regions], NAN Ukrainy DU "Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni M.I.Dolishn'oho", L'viv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2018 р.

Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових

видань України з ЕКОНОМІКИ

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73